

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 januari 1881

Onverantwoordelijk spiritistisch gegoochel

MET HET SPIRITISME NAAR DE Vernieling vlak voor Oudejaarsavond

EEN HARD EN geenszins onverdiend oordeel over een serie door de NOS vlak voor de jaarwisseling op de radio gepresenteerd, met als onderwerp het spiritisme, werd uitgesproken door een luisteraarster, uit Rotterdam, mevr. Meijers. Zij herinnerde aan de slachtoffers van de concentratiekampen, die op de meest gruwelijke wijze zijn vermoord. „En dat u nu de stemmen laat horen in die spiritistische seances. Weet U eigenlijk wel wat U doet? Misschien zijn er mensen, die volkomen in de vernieling raken door deze uitzendingen”.

HET BETROF HIER drie uitzendingen onder de titel „Is er leven na de dood”, de eerste op zondagavond 29 december, waarin begonnen werd met het gesprek met iemand, die juist zijn vrouw had begraven en waarin het probleem van contact met de doden aan de orde werd gesteld. Vervolgens kreeg men de heer Van Broekhuizen te horen, voorzitter van de Ned. Vereniging van Spiritisten „Harmonia”, die verzekerde dat dit contact met de doden „mag”, omdat het spiritisme, „zoals het hier op aarde aan ons is overgekomen duidelijk aantoonde, dat het initiatief aan die geestelijke kant heeft gelegen”.

De presentator van het programma zei o.m.: „Telepathisch contact is volgens de spiritisten een geestelijk contact dat niet ophoudt als het lichaam sterft. Dat geestelijke contact blijft voortleven”. Om te controleren of het contact dat tot stand komt inderdaad het contact is tussen een dood en een levend mens is men naar een aantal seances gegaan. Allereerst een kruis-seance, waarvan de luisteraar een verslag kreeg aangeboden.

Kruis-seance was het begin

VIER PERSONEN, AGNES, Ton, Wouter en Eva hielden een houten kruis circa 15 centimeter boven de grond. Een pen in dit kruis wees de op de grond liggende letters en cijfers aan. Bij de seance meldde zich na een half uur de geest van iemand, die op 17 juni 1973 was overleden. Het was een familielid van de genoemde Ton.

Vervolgens ging men naar een niet met name genoemde psychometriste, die tijdens een z.g. voorwerpseance allerlei bijzonderheden zou mededelen over de (overleden) bezitters van die voorwerpen. Hier was duidelijk sprake van een aftasten van wat er leefde bij degene, die het voorwerp had

meegebracht. Bij de tweede seance werd het voorwerp „behandeld” van iemand, die aan een ongeneeslijke ziekte leed. Het voorwerp was ook in dit geval een portret en na afloop verklaarde de psychometriste dat ze „kist en de krans” al had gezien maar omzichtig had medegedeeld, dat de man op het portret „zelf zijn einde weet. Wat deze man heeft is ongeneeslijk”.

Daarna kwam een man aan bod, die beweerde geesten te kunnen oproepen. In bijzijn van Jan Bomans, de broer van de literator Godfried Bomans, werd de geest van Godfried Bomans opgeroepen. Maar toen er sprake was van Pim verstond de geestoproeper Tim en ging daar rustig op door. „Een beledigende seance”... „Zoveel onnozelheid”, gispde Jan Bomans. „Allerlei dingen waren apert onjuist”.

Stemmen in de duisternis

TENSLOTTE REISDE MEN naar Londen om te luisteren naar de Engelsman Lesley Flint, die in „staat” is om in het duister een seance te geven, waarbij stemmen van overledenen te horen zijn. Jan Bomans bleek nogal onder de indruk van deze hocus pocus in het donker, omdat Flint aardig op de hoogte bleek te zijn met het werk van Godfried Bomans. Flint... nu ja, in werkelijkheid zou de „stem” toebehoren aan een elfjarige jongen, Mickey genaamd, die in 1920 is overleden. Overigens bleek er uit geen enkele mededeling van de zijde van de NOS-presentatoren, of Lesley Flint al of niet de gelegenheid had gehad zich op de hoogte te stellen van bijzonderheden over het leven van Godfried Bomans. Ook niet of Flint op de hoogte was gesteld van het komende bezoek en of er in de gesprekken voorafgaand aan de „stemmen” iets werd gezegd, waaraan Flint houvast had. Aan

Volgende maand begint nieuwe serie „markante facetten”

DE VOORZITTER VAN de Vereniging tegen de Kwakzalverij, arts A. P. N. de Groot, kondigde in zijn bijdrage in het december-nummer (zie bladz. 49) aan een nieuwe serie Markante Facetten in het nieuwe jaar te zullen openen. En wel met als onderwerp de pseudo-gezondheidszorg met als eerste een **critische beschouwing over de faits et gestes van de NWP, afkorting van Nederlandse Werkgroep van Praktijzns. Door omstandigheden is het begin van de publicatie van deze nieuwe serie een maand uitgesteld.**

het einde van de „voorstelling” van Flint liet deze de al in 1918 overleden Engelse actrice Ellen Terry „horen” die enige mooie volzinnen zei over de harmonie van het leven na de dood. Overigens: een aardig vraagje aan Flint bleek nog de vraag waarom er geen Nederlands werd gesproken toen Mickey het een en ander mededeelde over Godfried Bomans — of wat althans uitgelegd kon worden als betrekking te hebben op deze auteur en causeur. Glashard antwoordde Flint — die geen geld neemt voor zijn seances — dat er geen enkele reden was om aan te nemen, dat een volgend keer de stemmen niet in het Nederlands zullen „doorkomen”.

Enorme trucage mogelijk

MEN IS NOG te rade gegaan bij een buikspreker in Nederland. Neen, een buikspreker is Flint niet, of wel een onwaarschijnlijk knappe. Para-psycholoog J. Kappers, arts, vond het „stemmenfenomeen” van Lesley Flint een „uitermate zeldzaam verschijnsel,” maar hij wees er wel op dat bij het mediumschap een „enorme trucage” kan voorkomen. In 't kort: de heer Kappers geloofde er niet in.

Arts J. Kappers stelde zich toen ongeveer een jaar geleden in Utrecht de kwestie van de benoeming van een opvolger van prof. Tenhaeff speelde achter diens opvolger, de Zweed Uwe Johnson. In een artikel, gepubliceerd in

VERVOLG OP BLZ. 2

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Stemmen van „overledenen” op de magnetische band

VERVOLG VAN BLZ. 1

NRC Handelsblad en waarvan een uit-treksel verscheen in ons januarinum-mer 1974 (bladz. 3) zei de heer Kappers on-omwonden dat prof. Tenhaeff de para-psychologie in Nederland nog één grote dienst kon bewijzen, namelijk door ver-der over de benoeming van Johnson, waartegen Tenhaeff zich met grote fel-heid kantte, zijn mond te houden.

De tweede radio-uitzending volgde de avond daarop, maandagavond 30 decem-ber. In deze uitzending werden de voor-werpsances hervat. Men had de namen van tien mediums gekregen van de groot-ste organisatie voor spiritisten in ons land en had er na ampele proefnemingen drie uitverkoren. De eerste was de heer Van Ingen uit Zaandam, aan wie men, via via, een enveloppe ter hand stelde. Nagegaan werd in hoeverre de beschrijving die Van Ingen gaf van de persoon, van wie een penseel in de enveloppe was gesloten, klopte. Dit medium uit Zaandam maakte 36 opmerkingen; daarvan waren er 26 juist: 72 pct. derhalve.

Van een ander medium, mevrouw Strubbe uit Eerbeek bleken van de 28 op-merkingen er 21 goed te zijn: 74 pct. Een onderzoek-psycholoog die het penseel dat het medium, mevr. Strubbe zo had ge-inspireerd ook bekeek en een gokje waag-de met zijn opmerkingen scoorde negen juiste opmerkingen bij een totaal van vijf-tien.

Parkiet en geluidsband

UITVOERIG BEHANDELDE men in de radio-uitzending vervolgens het gedrag van een parkiet in het bezit van de fami-lie Von Damaros die als medium optrad na het overlijden van de dochter, Barbara, van het echtpaar. De zinnestjes van de parkiet waren op de geluidsband vastge-legd.

Daarna kwamen de „stemmen” aan bod die de Zweedse kunstschilder Friedrich Jürgensson als eerste en nader-hand de Duitse psycholoog Konstantin Raudive op de magnetische band verza-melde. Ook Nederlanders blijken zich met deze gekkigheid bezig te houden. Om het nog fraaiër te maken: men kreeg tijdens de radio-uitzending inlichtingen hoe men stemmen van overledenen met behulp van het geluidsofopname-apparaat, al of niet met bijstand van de radio kan „verzame-len”. Hans Kennis uit Amsterdam had aan de stemmen gevraagd of ze in de Hades, de Griekse onderwereld leefden. Gelukkig wisten de „stemmen” wat Hans met de Hades bedoelde en de stemmen hadden geantwoord: „Hades, ja, Hades ja!”

Reactie in derde uitzending

DE LAATSTE EN derde uitzending was gewijd aan de reacties. Want tijdens

de eerste uitzendingen waren telefoon-nummers opgegeven, waar men zijn reac-ties kwijt kon. Een niet gering aantal tele-foontjes bleek te zijn binnengekomen en daarvan werd een sprokkeling uitgezonden dinsdagochtend om 9 uur, Oudejaarsdag 1974. Er was gevraagd wat nu eigenlijk het ektoplasma was, dat uit het linker-oor van Lesley Flint kwam tijdens het directe „stemmenfenomeen”, daarginder in Lon-den. Bij infrarood-fotografie wordt dat „ektoplasma”, waaruit de stemmen komen, zichtbaar. Helaas was de eerste luisteraar-ster, waarvan men de ervaringen (vreemd getik bij de trouwfoto van haar overleden ouders) doorgaf via de radio, vergeten wat dat ektoplasma nu was. Zij had het eens geweten . . .

Het geval deed ons denken aan de student, die bij een examen antwoorden moet op de vraag: Waarvoor dient de milt? De student stamelt: Ja, professor, ik heb het geweten, maar ik kan het me niet meer herinneren. Waarop de professor: Wat verschrikkelijk, eindelijk weet iemand waarvoor de milt dient en die is het ver-geten . . . (Dat is al enige tijd geleden: men weet tegenwoordig dat de milt een bloedregulerende functie heeft, een tamen-lijk belangrijke rol speelt voor de geboor-te van de mens en daarna o.a. de gestorven of beschadigde rode bloedlichaampjes vernietigt en de rode kleurstof naar de lever zendt.)

Enquête van de NOS

ER KWAMEN OOK enige mensen aan het woord, die „stemmen” hadden gevan-gen op de band. De NOS bleek ook nog een onderzoek te hebben ingesteld. Daar-uit bleek dat 15 procent van de onder-vraagden gelooft in de mogelijkheid van contact met overledenen. Verreweg de meeste mensen hebben wel eens over de dood nagedacht, namelijk 85 pct. Ruim een op de drie van degenen die aan de enquête deelnamen heeft voor zijn elfde jaar wel eens over de dood nagedacht en ruim 70 pct weet zich nog te herinneren naar aanleiding van welke gebeurtenis dat geweest is.

Men had zich nog gewend om commen-taar tot de heer G. Zorab om zijn vele parapsychologische publicaties en tot prof. Tenhaeff. Wij weten niet wat er uit de gesprekken werd weggesneden — in elk geval verklaarde dr. Zorab dat men in de z.g. kruisseeance gevallen ziet van moto-risch automatisme; door die onbewuste be-wegingen worden letters aangewezen, zo-dat de antwoorden in hoofdzaak terug te voeren zijn tot de psyche, tot de mentale instelling van de aanwezigen. De heer Zorab — dit werd niet medegedeeld — was vroeger een bekende spiritist. Hij is daar later van teruggekomen. (Zie Maand-blad tegen de Kwakzalverij, november

1973, blz. 42). Prof. Tenhaeff tenslotte achtte telepatische contacten tussen leven-den en overledenen mogelijk, maar het is, zei hij, met enige nadruk, niet weten-schappelijk bewezen.

Deze hele reeks van uitzendingen was overigens bijzonder illustratief voor de wijze van „eigendunkelijk belichten van onderwerpen op het gebied van de gezondheidszorg door de radio, dat de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij duidelijk gispte in zijn artikel over de rol van de media in het nummer van december 1974 (blz. 48). Evenals de uitzendingen door de tele-visie van paranormale wensdromen is dit geestelijk verontreinigend. Men weet niet hoeveel mensen er, juist tegen het oude jaar, door in de vernieling gaan, zoals een Rotterdamse, hierboven geciteerd, het uitdrukte. Geen enkele terug-houdendheid — integendeel, met aller-lei angstaanjagende geluidseffecten werd de argeloze luisteraar naar de „stemmen van de doden” de stuipen gewoonweg op het lijf gejaagd. En . . . er werd veel te weinig kritische zin aan de dag gelegd. En dat in deze tijd, waarin men anders zo royaal is met kritiek . . .

Tenslotte laten we hieronder de woorde-lijke tekst volgen van een z.g. voorwerp-seance, waarbij het medium het een en ander vertelt naar aanleiding van een foto die haar ter hand wordt gesteld. En waarbij zij, zoals blijkt, duidelijk mede-werking krijgt van degene(n) in de zaal, die het voorwerp (foto) hebben ter hand gesteld.

Medium aan het woord

NOS-Prezentator, die wat kner-sende geluiden heeft geregistreerd en dan vervolgt: „en ze haalt er een foto uit”.

Een nasale vrouwestem, het medium zogezegd, zegt dan: „Ik heb hier een foto van een heer . . . in een wit overhemd. Van wie is dat? . . . Wit overhemd . . . Mevrouw, dit is niet de gewone huiselijke omgeving waarin deze persoon was? . . . Voor mij is het of ik altijd op reis was . . .

Stem in de verte beaamt: Ja, dat was zo . . .

Nasale vrouwestem: Ik was altijd op reis, voor mijn gedachten, voor mijn ge-voel, altijd was ik op reis . . .

Stem uit de zaal: Ja . . .

Nasale vrouwestem vervolgt: Ik was dus een reizend type en ik heb wel eens gezegd: Waar zal mijn plaats zijn, waar zou ik landen? Zo is het ook gegaan en het is voor mij vrij plotseling gegaan, hè?

Twee stemmen vallen in: ja, ja.

. . . Nasale vrouwestem vervolgt: Want zo ben ik er en zo was ik er niet en toen wist ik waar mijn plaats was. Ik heb dit allemaal langvoorvoeld, vervolgt de vrouw, doend alsof het portret van de man in het witte overhemd de woorden uitspreekt, ik heb het allemaal al lang geweten. Maar

Volksgeneeskunde belooft te veel (met kruiden)

NEDERLANDERS ZIJN, zo constateerde onlangs in het Haagse blad Het Binnenhof Ton Pieters, echt nog geen kruidenvolkje. Vergeleken bijvoorbeeld met onze Duits sprekende mede-Europeanen. Hij had een gesprek met de Leidse kruidenexpert H. W. L. Ruijgrok, secretaris van de Nederlandse Vereniging voor Geneeskruiden Onderzoek. Deze vereniging bestond op 6 december vorig jaar zestig jaar.

Tot 1973 heette de vereniging „De Nederlandse Vereniging voor Geneeskruidentuinen”. De organisatie is echter van karakter veranderd, en dat vond zijn weerklank in statuten en naam. De heer Ruijgrok, die werkzaam is in het laboratorium voor experimentele plantensystematiek van de Rijksuniversiteit te Leiden houdt zich met een paar honderd medeleden bezig met de studie van de „gehele kennis van de inhoudstoffen van planten”. Men wil de vereniging beperkt houden tot een studie club, die inventariseert. Aanvankelijk wilde men de volksgeneeskunst rehabiliteren.

Vlak na de eerste wereldoorlog, toen de import was weggevallen had men in ons land nog bloeiende centra voor geneeskruiden. Apothekers werd naar de behoefte gevraagd en die zeiden dan: dit of dat moet je telen. In 1958 kwam een kentering doordat de loonkosten zo stegen. Verder was er de opmars van de synthetische geneesmiddelen. Mechanisch oogsten van geneeskrachtige kruiden is erg moeilijk. Bovendien is het areaal in Nederland bepaald klein in vergelijking met bijvoorbeeld de Oosteuropese landen.

Wat de volksgeneeskunst betreft — die heeft te veel beloofd, aldus de heer Ruijgrok in zijn gesprek met Ton Pieters van

Het Binnenhof. „Er werden zoveel toepassingen bij bepaalde kruiden opgevoerd dat het ongeloofwaardig werd. Het onderzoek trekt bepaalde „claims” na, die aan een kruid worden gegeven. In Amerika worden geneeskruiden beproefd, met name op celdodende werking van extracten tegen kanker. Wat wij nu doen, aldus de heer Ruijgrok, is te kijken wat er waar is van wat men vroeger dacht van geneeskruiden.” Ter stimulering van het onderzoek looft de Ned. Vereniging voor Geneeskruidentuinen om de twee jaar een prijs uit aan een jonge onderzoeker. De adviserende taak van de vereniging is verminderd, maar de mogelijkheid om „dieper in het geneeskruid door te dringen” is toegenomen.

Op de vraag voor een verklaring naar de opleving van de belangstelling voor kruiden — zelfs de kruidenbitters varen er wel bij! — antwoordde de heer Ruijgrok: „Men wil af van tranquillizers, van librium en valium. Men ziet het in het hele milieubewustzijn van onze dagen. Je zou je als arts kunnen afvragen: zou ik niet beter een patiënt tot rust kunnen brengen met een valerianpreparaat? Veel „zwaar geschut” is niet nodig. Maar een arts wil vaak van een patiënt af en stuurt hem”, aldus nog steeds de heer Ruijgrok van de Vereniging voor Geneeskruidentuinen, „naar huis met librium. Dat kan een arts ook niet altijd helpen als zijn werk hem boven het hoofd groeit”.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Hoe een handig „medium” de zaal weet af te tasten

VERVOLG VAN BLZ. 2

de schrik was heel erg bij U. Die was niet bij hem? . . .

Stem in de zaal: Nee . . .

Nasale vrouwestem: Nee, dat zegt-ie ook. Maar ik ben niet alleen gegaan, want ze waren al bij mij. (Enig onverstaaenbaar gemompel, dan weer duidelijk): Dit is geen ongeluk geweest. Het hart heeft er wat mee te maken.

— Ja, beaamt men in de zaal.

— Een bloedstolling noem je dat, stuwing naar het hoofd en toen was ik er geweest. Maar was hij met een auto, was hij met 'n vervoermiddel?

— Ja, ja.

— Want dat krijg ik er ook bij. Maar hij zegt: ik heb het zo mijn hele leven bij mij gehad dat ik wist alle tijden wat er

zou gebeuren. Daar heeft hij wel eens over gesproken en dan zei hij: Nee, ik doe het niet, want daar wordt ze maar eng van. Dan heb je onrust als ik wegging, als je terug moet komen naar huis en zodoende is hij ook die krachten . . . Hij voelde ook meer aan, hè, een gevoelsmens . . .

— Ja . . .

— Een prettig mens. Hij zegt: het was dan iemand, die graag in een grafje wat zei wat dan erg stotend was voor een ander . . .

— Ja!

— Maar ja, zegt hij, dat is allemaal zo, een mens is nu eenmaal mens geweest, maar ik weet dat de gedachten trouw en goed blijven en daarom zult u ook altijd veel goede gedachten naar hem uitzenden en hij weer terug naar u . . .

Stem in de zaal: Fijn.

Omstreden keizersnede

DE HAARLEMSE RECHTBANK heeft de veeverloskundige J. Zoeteman uit Vijfhuizen in de Haarlemmermeer vrijgesproken van een tenlaste gelegde overtreding van de wet op de veeartsenijkunde. De heer Zoeteman had op een koe de keizersnede toegepast en volgens de tenlastelegging zou dit geschied zijn buiten noodzaak. Hij had dienen te wachten tot een bevoegde dierenarts aanwezig was, die de ingreep uiteraard wel mag toepassen. Zoeteman echter verweerde zich door te zeggen, dat die noodzaak wèl aanwezig was. Een bevoegde dierenarts had niet op tijd aanwezig kunnen zijn, waardoor leven van koe en kalf in de waagschaal werden gesteld. Aldus Zoeteman.

In hoger beroep had de officier van justitie 500 gulden boete tegen de veeverloskundige geëist. De kantonrechter van Hoofddorp, had de heer Zoeteman tot 400 gulden boete veroordeeld. Het was niet de eerste keer dat de veeverloskundige zich voor een dergelijk feit had te verantwoorden. Boeren hebben in het verleden wel gedemonstreerd voor de vrijheid om de veeverloskundige toe te staan de keizersnede op vee toe te passen.

Onlangs heeft zich nog een conflict van andere aard voorgedaan, toen in De Telegraaf een bericht werd gepubliceerd dat de veeverloskundige Z. zich in de hondehandel zou bezig houden met weinig oirbare praktijken. Er verscheen daarna in Haarlams Dagblad een stroom van verdedigingen van verschillende zijden, waarbij weinig overbleef van het bericht in De Telegraaf. De redactie van dit landelijke ochtendblad bleek te zijn afgegaan op het telefoontje van een inspecteur van de dierenbescherming, Smit genaamd, die bij nader onderzoek niet bleek te bestaan.

Wat het toepassen van de keizersnede door veeverloskundigen betreft — er staat een wetswijziging op stapel, die een einde zal maken aan deze conflicten tussen bevoegde dierenartsen en veeverloskundigen.

Harde en zachte contactlenzen

DRIEKWART VAN DEGENEN die contactlenzen hebben, blijken die lenzen de gehele dag te dragen. Bijna driekwart draagt sinds ze contactlenzen gebruiken zelden of nooit meer een bril.

Dit blijkt uit een enquête die de Consumentenbond heeft gehouden onder de gebruikers van harde en zachte contactlenzen. De uitkomsten van dit onderzoek zijn in het decembernummer van de Consumentengids gepubliceerd. Bovendien heeft de Consumentenbond een onderzoek ingesteld naar het onderhoud van contactlenzen en de vloeistoffen die voor het schoonmaken, bewaren en inzetten worden verkocht. De meeste van die vloeistoffen bleken de bacteriegroei onvoldoende te remmen.

Patiënten snuiven de geur van rozen op

EEN MERKWAARDIGE DOKTERS-PRAKTIJK is die van de Rus prof. Gassimow. In het aan de westelijke Europese oever van de Kaspische Zee gelegen Azerbeidzjan — een van de kleine Sowjet-republieken, met vijf miljoen inwoners, hoofdstad Bakoe — heeft hij wat men neemt een „groene praktijk”. Het blijkt neer te komen op een ontspannen leven aan de kust van de Kaspische Zee, die overigens steeds minder water bevat: in 25 jaar is het niveau twee meter gezakt. Dat is vermoedelijk het gevolg van de vele grote stuwmeren in de Wolga, gemaakt voor de elektriciteitswinning. In de stuwmeren verdamppt meer water dan in een doorstromende rivier. Maar dit terzijde. Ary Jassies vertelde in de Haagse Courant onlangs het een en ander over prof. Gassimows praktijk.

Vorig jaar kwamen er 170.000 personen naar zijn „kuuroord”. Gassimow vindt dat ook de burger van de Sowjet-Unie te veel lijdt aan het stadsleven met al zijn comfort, geluidshinder en luchtvervuiling. Gassimow dient geen pillen toe, maar laat zijn patiënt veel wandelen, ze maken ook tochtjes per schip op de Kaspische Zee en onderwijl doen ze daar aan boord aan ritmische gymnastiek en aan dansen. „Het dansen is vooral belangrijk voor de vele vrouwen, die op latere leeftijd nerveus worden”, aldus Gassimow, „het zenuwstelsel wordt er door ontspannen. Daarom laat ik ze ook veel samen zingen”.

In een van de paviljoens zag Ary Jassies hoe een groepje veertigers, aangevoerd door een van de 120 assistenten van de professor, op een bloeiende rozenstruik afliep. Stuk voor stuk moesten de patiënten de geur van de rozen opsnuiven. „Na deze therapie begaf de groep zich vastberaden naar de volgende zaal. Hier werd men met de hoofden boven de versterkende kommen zeewater geduwd”.

Want ruiken is een functie die de professor graag wil stimuleren. Zijn meest recente experiment wordt een van de meest opzienbarende genoemd. In sommige theaters in Bakoe laat de geleerde, voor de aanvang van de voorstelling, een uur lang frisse bloemen- en zeelucht de zaal inpompen: een versterkend snufje zuivere lucht voor de Sowjet-burger, die de vrije natuur ook niet zo goed meer kent.

UW CONTRIBUTIE VOOR 1975

ziet de penningmeester van onze vereniging graag tegemoet op Postgiro 32237 te Amsterdam of op Gemeentegiro Amsterdam K 1672.

- Tien gulden is de minimumcontributie; in verband met de sterke stijging van alle mogelijke kosten zal vrijwillige verhoging zeer op prijs worden gesteld! Dank U!

Ary Jassies kreeg ook wat adviezen voor de Nederlanders mee van professor Gassimow. Opzienbarend zijn die niet. Veel meer bewegen, adviseerde de geleerde. „Veel gymnastiek oefeningen thuis, veel wandelen buiten, veel groenten en fruit eten. Op tijd naar bed. Niet roken, veel melk, geen alcohol. Wijn mag, niet de zoete, maar de droge. „Vooral lopen, lopen en nog eens lopen”, adviseerde de geleerde, „laat men in Nederland verder veel naar buiten gaan. Mannen en vrouwen, die na hun 45ste jaar veel in bossen wandelen of bij zomerhuisjes werken, leven langer, zo hebben onderzoeken van Gassimow uitgewezen. Hij adviseert ook om veel noten te eten.

„En de vruchten die beren in de bossen zo lekker smaken”.

Ary Jassies merkte op, dat er in Nederland geen beren in de bossen lopen. Geen nood. „Dan drie appels per dag”, aldus Gassimow.

Donzen dekbedden

VAN DE TWINTIG donzen dekbedden die de Consumentenbond aan een vergelijkend onderzoek onderwierp bleken er dertien ten onrechte de aanduiding dons of halfdons te voeren. Bij ongeveer de helft voldeed ook de rest van de vulling niet aan de voorschriften die op dat punt door de overheid worden gesteld. „De controle laat hier kennelijk te wensen over”, aldus de Consumentenbond. Uit het onderzoek bleek verder dat een hoog percentage dons een dekbed wel zacht en licht maakt, maar op de warmte-isolatie weinig invloed heeft. De Bond wijst er op dat de tegenwoordige tekst van het „Vulselbesluit” dat op dekbedden van toepassing is, onjuiste suggesties en benamingen in de hand werkt. Dit besluit zou daarom moeten worden aangepast.

„Alternatief” gekweekte groente

„ALTERNATIEF” GEKWEekte GROENTE bevat soms een hoog gehalte chloorfeninfos en nitraat. Dit kan zeer wel wijzen op het gebruik van bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Ook wordt mogelijk „gewone” als „alternatieve”, onbespoten groente verkocht. Daarom moeten er wettelijke eisen voor „alternatief” gekweekte producten komen, zodat de Keuringsdiensten ze kunnen controleren. Tot deze slotsom komt de Consumentenbond na een onderzoek van „alternatief” en „gewoon” gekweekte sla en worteltjes, waarbij ook de verkooppunten van de op speciale wijze gekweekte groente aandacht krijgen. Hun vaak beperkte assortiment kan eenzijdige voeding in de hand werken.

Gefluorideerde tandpasta

KIES VOOR KINDEREN, jonger dan vier, geen gefluorideerde tandpasta. Dit advies komt uit de mond van de Consumentenbond, die ditmaal niet de vulling maar de opschriften van de tubes aan de kaak stelt. Bij ruim 60% van de onderzochte merken ontbreekt een waarschuwing tegen gebruik door deze kinderen. Bij kindertandpasta is dat des te erger, omdat die zoet is en al gauw wordt ingeslikt. Met eventuele fluortabletjes en gefluorideerd drinkwater krijgt het kind zo een ongecontroleerde en al gauw te grote hoeveelheid fluor binnen, aldus de Consumentenbond.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, **Berkenrodestraat 23** te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijer **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P.H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, **Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 10,—; studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum